Hallitusohjelman mukaiset kevennykset vesiviljelyn lupaprosessiin ja säätelyyn

Kristiinankaupunki

Kesäpäivät 27-28.8.2025

Orian Bondestam, MMM/LVO/ELKA

Kevennyksistä tehdyt tähänastiset linjaukset

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö ovat käyneet keskusteluja hallitusohjelman kirjausten toteuttamisesta. Keskusteluissa on linjattu seuraavista asioista ja niiden edistämisestä:

- Lupakynnyksen tarkistaminen
- Kiertovesilaitoksen siirtäminen rekisteröintimenettelyyn
- Ympäristöluvan kesto
- Aloittaminen muutoksenhausta huolimatta
- Päästöjen seuranta kolmivuotiskaudella
- Ympäristöluvan tarkistus
- Kompensaatioselvityksen käsittely

Lupakynnyksen tarkistaminen

Lupakynnyksen muutoksella (esim. 50 kilon fosforipäästö vuodessa) pyrittäisiin vauhdittamaan vähäpäästöisten uusien kalankasvatusteknologioiden syntymistä ja käyttöönottamista.

Samoin se mahdollistaisi merialueella vesitalousluvan perusteella teuraskalan talvisäilytyksen verkkoaltaissa, jossa ruokinta ja päästöt ovat hyvin pienet. Talvisäilytyspaikkoja tarvitaan lisää, kun kasvatusta lähdetään suuntaamaan enenevissä määrin avomerelle.

- Ympäristöministeriö on aloittanut jatkoselvittelyn ja keskusteluja jatketaan YM/MMM akselilla sekä sidosryhmien kanssa.
- Vesiviljelyn yhteistyöryhmässä 10.4. esitettiin mm. että luonnonravinto-lammikoiden lupakynnystäkin tulisi nostaa.

Kiertovesilaitoksen rekisteröinti

Ympäristöministeriö selvittää yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa voitaisiinko kiertovesiviljelyyn, jonka vedet puhdistetaan ympäristöluvan omaavassa laitoksessa, soveltaa ympäristönsuojelulain 11 luvun mukaista rekisteröintimenettelyä sekä siihen liittyvää sektorikohtaista asetusta.

- Asiasta keskusteltiin vesiviljelyn yhteistyöryhmässä 10.4. ja todettiin, että asian selvittämistyötä jatketaan. RAS-laitosten lukumäärä on toistaiseksi ollut pieni.

Ympäristöluvan kesto

Lupaa voidaan hakea toistaiseksi voimassa olevaksi tai halutuksi määräajaksi. Jotta verkkoallaslaitoksen luvan edellyttämän toiminnan ylös ajamiseen ja investointien kuoletukseen jää riittävästi aikaa, määräaikaiset ympäristöluvat voisi olla perusteltua myöntää 12 vuodeksi.

Jotta myönnetyn, mutta muutoksenhaussa olevan uuden toiminnan luvan kesto olisi lainvoimaiseksi tulemisen jälkeenkin riittävän pitkä, olisi lupahakemukseen ja -päätökseen perusteltua kirjata kestoksi 12 vuotta alkaen luvan lainvoimaiseksi tulon päivämäärästä.

- Vesiviljelyn yhteistyöryhmässä 10.4. tuotiin luvittajan taholta esille, että toistaiseksi voimassa olevan luvan myöntämiselle on korkeampi kynnys.

Aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Luvan hakija voi hakemuksessaan ympäristönsuojelulain 199 §:n perusteella pyytää, että toimintaa voidaan aloittaa heti lupapäätöksen antamisen jälkeen niin, että esim. verkkoaltaat ja kehikot voidaan ankkuroida ja tuoda kaloja kasvatukseen lupapäätöksen mukaisesti ja asettamalla siihen liittyvä vakuus.

Tällaisia aloittamislupia on myönnetty ja niiden avulla kasvattaja voi vähitellen käynnistää tuotantoa.

Päästöjen seuranta kolmivuotiskaudella

Vuosikohtainen enimmäispoikkeus voi olla enintään 20 prosenttia. Tällä joustolla toiminnanharjoittajat voisivat optimoida ympäristöluvan hyödyntämisen ottaen huomioon markkinatilanteen ja tuotanto-olosuhteet.

Vesiviljelyn yhteistyöryhmässä AVI totesi, että kyse olisi suht. nopeasta ja pienestä muutoksesta, josta ei tarvitsisi kuulla. Hinta olisi arviolta 30 prosenttia luvan hinnasta.

Kolmen vuoden liukuva keskiarvo voisi toimia esimerkiksi seuraavasti ympäristöluvassa, jonka enimmäisfosforikuormitus olisi 1 000 kiloa:

Skenaario fosforipäästöjen (noin 250 tonnin lisäkasvu) joustolle ja optimoinnille tuotanto-olosuhteiden perusteella												
		2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**				
Fosforikuormitus kg		800	1000	1200	800	1000	1200	800				
3 vuoden keskiarvo				1000	1000	1000	1000	1000				

Ympäristöluvan tarkistus

Lainvoimaisen ympäristöluvan mukaista kalankasvatusta voidaan muuttaa pyynnöstä valvojan antaman lausunnon perusteella edellyttäen, että luvan keskeiset elementit päästöistä eivät muutu. Ratkaisun muutoksesta tekee valvontaviranomainen.

- Yhteistyöryhmässä todettiin, että lupaa voidaan tarkentaa valvojan lausunnolla, silloin kun päästöt eivät muutu eikä muutoksesta aiheudu asianosaisille haittaa. Jos esimerkiksi allaspinta-alaa halutaan kasvattaa, voi vesilain valvoja ottaa siihen kantaa.

Kompensaatioselvitys

Ympäristöministeriö on tilannut oikeudellisen selvityksen vesiin kohdistuvien vaikutusten kompensoinnista lupamenettelyssä SYKE:lta. Selvitys on valmistunut Suomen ympäristökeskuksen raportteja; 21/2025 .

- Selvityksen mukaan vesienhoidollisten kompensaatioiden käyttöä olisi tarkoituksenmukaista edistää lisäämällä sitä koskevat elementit ympäristönsuojelu- ja vesilakiin.
- Tarkoituksena on todeta selkeästi lainsäädännössä, että uuden hankkeen päästöjen tai muiden vaikutusten kompensointi samassa vesimuodostumassa tai sen valuma-alueella on mahdollista ottaa huomioon lupaharkinnassa ja että tästä voidaan antaa lupamääräyksiä.